

**ჟილბერტ დე ლენოი – ვერშემდგარი
ჯვაროსნული ლაშქრობის პროპაგანდისტი
და კურიერი**

**GILBERT DE LANNOY – THE PROPAGANDIST
AND CURRIER OF THE FAILED CRUSADE**

თეა ქარჩავა, თეა წითლანაძე
Tea Karchava, Tea Tsitlanadze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისი სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities, direction

საკვანძო სიტყვები: ჯვაროსნული ლაშქრობა,
დიპლომატიური ურთიერთობები, ანტიოსმალური
კავშირები, თვითმხილველის ჩანაწერები

Keywords: Crusade, Diplomatic Relations, Anti-Ottoman Unities,
Notifications of eyewitness

მოხსენება ეხება XV საუკუნის მოგზაურსა და დიპლომატს, ჟილბერტ დე ლენოის, რომელიც ტრუას ზავში მონაწილეობამ სწრაფად დააწინაურა ბურგონის ჰერცოგის, ფილიპე კეთილის, სამსახურში. ლენოის მოღვაწეობის მასშტაბის გასაგებად საგულისხმოა აღინიშნოს, რომ გარდა ბურგონის ჰერცოგისა, იგი ინგლისის გვირგვინოსნის და ცენტრალური ევროპის მონარქთა დიპლომატიურ სამსახურსაც სწევდა.

ის ფაქტორი, რომ ლენოი ცნობისმოყვარეობით გამსჭვალული ბრწყინვალე დამკვირვებელია, ზუსტი მიგნებებით გამოირჩევა, როგორც თვითმხილველი და, ამასთანავე, ახერხებს იყოს ლაკონიური და ემოციურად ნეიტრალური, მის ჩანაწერებს [Voyages et Ambassades] ტურბულენტური ეპოქის რეალების რეკონსტრუქციისთვის ძვირფას წყაროდ აქცევს.

მოხსენება ფოკუსირებულია ჰენრი V-ის ლანკასტერში მსახურობის პერიოდში (1421-1423 წლებში) განხორციელებულ მოგზაურობაზე. ჰენრი V-მ, მას შემდეგ რაც ინგლისისა და საფრანგეთის მმართველად გამოაცხადა თავი, მყისვე, პაპის მოწოდების გარეშე დაგეგმა ჯვაროსნული ლაშქრობა თურქების წინააღმდეგ. ეს ნაბიჯი საერო ხელისუფლების განუხრელი ზრდის და საქრისტიანოს ერთი საერთო, საერო ხელისუფლების ქვეშ დარაზმვის გამოხატულება იყო, რომელი ამბიციაც ყველაზე ცხადად მომავალ საუკუნეში კარლ V-მ გამოხატა.

საჭირო ინფორმაციის მოკვლევის, მოგროვებისა და დიპლომატიური კავშირების დამყარების მიმართულებით, უკეთესი კანდიდატი, ვიდრე ჟილბერტ დე ლენოი – აღმოსავლეთ ევროპაში გამოცდილი (პოლონელებთან, უნგრელებთან ურთიერთობაში) პიროვნება, არ მოიძებნებოდა და, შესაბამისად, ის იქნა შერჩეული კურიერად. სწორედ მას უნდა შეესწავლა იმჟამინდელი პოლიტიკური კლიმატი, სამხედრო მზაობა და განწყობები ზოგადად ქრისტიანებს შორის, რათა ეს ექსპედიცია შესაძლებელი გამხდარიყო. აღსანიშნავია, რომ „წმინდა მიწაზე“ მდგომარეობის დაზვერვის მისია მისი მხლებ-

ლების უმეტესობისთვისაც კი ცნობილი არ იყო; ლენოის ჭეშმარიტი მიზნები საჭიროებდა ფორმალურ ვიზიტებსა და დიპლომატიურ კავშირებს იმ მმართველებთან, რომლებიც აკონტროლებდნენ სირია-პალესტინაში მიმავალი სამხედრო კამპანიის პოტენციური მარშრუტის გარკვეულ მონაკვეთებს.

საინტერესოა თავად მარშრუტი და ის სუბიექტები, რომლებსაც ამ მოგზაურობისას შეხვდა ლენოი (ტევტონთა ორდენის მაგისტრს; პოლონეთის მეფე ვლადისლავ V-ს, რომელიც თურქების მოკავშირე იყო უნგრელთა წინააღმდეგ; უკრაინის ტერიტორიაზე ლიტვის დიდ მთავარს, ვიტოლდს; ვალახიისა და მოლდავიის ვოევოდა ალექსანდრე I, ბიზანტიის იმპერატორ მანუელ II-სა და მის ვაჟ იოანეს; აპირებდა ოსმალების კარზე სტუმრობასაც, რაც ვერ მოხერხდა სულთნის სიკვდილის გამო ოსმალთა სასულთნოში გაჩაღებული დაპირისპირებით.

მოგზაურობისას ლენოი შავ ზღვაზე, გენუელთა პორტში, კაფაშიც, აღმოჩნდა. სავარაუდოდ, მას დავალებული ჰქონდა, მოენიშნა ყველა სავარაუდო მარშრუტი, რითიც სამხედრო კონტინგენტის გადაადგილება იქნებოდა ეფექტური. ფიქრობთ, ამიტომ დაჟინებით ცდილობდა მეგზურის პოვნას, რომელიც შეძლებდა წრიულად შემოევლო შავი ზღვისთვის და ასე წასულიყო იერუსალიმისკენ. ამ მიმართულების არჩევის შემთხვევაში მოგზაურის თვალსაწიერში ქართული მიწებიც უნდა მოხვედრილიყო, თუმცა საბოლოოდ ლენოიმ გემით ამჯობინა კონსტანტინოპოლში ჩასვლა.

დაგეგმილი ჯვაროსნული ლაშქრობა ჰენრი ლანკასტერის სიკვდილის გამო ვერ შედგა, თუმცა ლენოის ჩანაწერები ქართული სამეფოების საგარეო ვექტორის რეტროსპექტიულად შესწავლისთვის არაპირდაპირი, თუმცა მნიშვნელოვანი წყაროა.

ლიტერატურა:

Wade Lanarge, M. (2005). Medieval Travelers, The Rich and Restless, London: Phoenix;

- Zachariadou E. A. (1983).** Ottoman Diplomacy and Danube Frontier (1420-1424), Harvard Ukrainian Studies, Vol. 7, pp. 680-690, Harvard: Harvard Ukrainian Research Institute, <https://www.jstor.org>
- Brotton J. (2002).** The Renaissance Bazaar – From Silk Road to Michelangelo, Oxford: Oxford University Press;
- Menage, V. L. (1976).** The Annals of Murad II, Bulletin of the school of Oriental and African studies 39, part 3, pp. 570-584, <https://www.jstor.org>
- Halecki O. (1944).** Gilbert de Lannoy and his Discovery East Central Europe, Bulletin of Polish Institute of Arts and Science in America, Vol 2, N 2, pp. 314-331, Publisher: Polish Institute of Arts and Science in America <https://www.jstor.org>

The report represents Gilbert de Lannoy – XV-th century traveler and diplomat, who successfully participating in treaty of Troyes got a rapid advancement in the court of Duke of Burgundy, Philip the Good. For fully understanding the scale of Lannoy's activities, it is noteworthy that he was in a diplomatic service of English and Central European Monarchs as well.

The fact that Lannoy is curious and brilliant observer, accurately discerns as an eyewitness and at the same time he manages to be concise and emotionally neutral, makes his notifications [Voyages et Ambassades] as a valuable source for the reconstruction of that turbulent epoch.

The report is concentrated on that period of Diplomat's activities, when he under the service of Henry Lancaster, conducted the voyage in 1421-1423. After declaring himself sovereign of England and France, Henry V immediately declared Crusade against Ottomans without Pope's input. This step was an expression of the rapid growth of secular power and the unification of entire Christendom under its power. This ambition was most clearly expressed by Emperor Charles V in next century.

No better candidate could be found than Gilbert de Lannoy – an experienced person in Eastern Europe (communications with Poles, Hungarians) to investigate, collect the information and establish diplomatic relations. Therefore, he was selected as a courier.

He was the person who had to observe the current political climate, military readiness and attitudes among Christians in general in order to make this expedition possible. It is noteworthy, that the mission of reconnaissance of 'Holy Land' was not even known to most of his henchmen; Lannoy's true intentions required formal visits and diplomatic contacts with those (rulers)- it can also be omitted who controlled certain section of potential route of military campaign towards Syria-Palestine.

The route itself and the persons who Lannoy met is very interesting (Master of Teutonic Order; King Vladislav V of Poland, who was an ally of Ottomans against the Hungarians; Vitold, Grand Duke of Lithuania, Byzantine Emperor Manuel II and his son John); He was also planning to visit the Ottoman court which failed due to the controversy in Turkish sultanate after the death of the Sultan.

During his travel, Lannoy also turned out to be in Genoese port on the Black Sea, Kaffa. Presumably, he had been instructed to mark all the possible routes which would move a military campaign forward more effectively. We suppose that was the reason why he insisted on finding a guide who would be able to bypass the Black Sea and thus move forward to Jerusalem. In case of choosing this direction Georgian Lands might have been in the sight area of the traveler but finally Lannoy preferred to go to Constantinople by ship.

The planned Crusade did not take place due to the death of Henry Lancaster, although Lannoy's notifications are indirect but yet worthy source for the investigating the foreign vector of Georgian realms of those days retrospectively.

References:

- Wade Lanarge, M. (2005).** Medieval Travelers, The Rich and Restless, London: Phoenix.
- Zachariadou E. A. (1983).** Ottoman Diplomacy and Danube Frontier (1420-1424), Harvard Ukrainian Studies, Vol. 7, pp. 680-690, Harvard: Harvard Ukrainian Research Institute, <https://www.jstor.org>
- Brotton J. (2002).** The Renaissance Bazaar – From Silk Road to Michelangelo, Oxford: Oxford University Press.
- Menage V. L. (1976).** The Annals of Murad II, Bulletin of the school of Oriental and African studies 39, part 3, pp. 570-584, <https://www.jstor.org>
- Halecki O. (1944).** Gilbert de Lannoy and his Discovery East Central Europe, Bulletin of Polish Institute of Arts and Science in America, Vol 2, N 2, pp. 314-331, Publisher: Polish Institute of Arts and Science in America <https://www.jstor.org>